

Program autorski – Regina Łuba

**MAŁE DZIECKO BĘDZIE
PRZEDSZKOLAKIEM- program adaptacyjny**

Pomóżmy dzieciom, aby każdy z nich stał się tym, kim stać się może...

Janusz Korczak

Wprowadzenie

W trosce o jakość edukacji dziecka w przedszkolu powstał program adaptacyjny – Małe dziecko będzie przedszkolakiem. Skierowany jest do rodziców dzieci przyjmowanych do przedszkola i nauczycieli twórczych, otwartych na niekonwencjonalne rozwiązanie podejmujących pracę z tymi dziećmi.

Proces adaptacji należy do podstawowych mechanizmów regulujących stosunki człowieka ze środowiskiem. Wiedza o jego istocie, a także czynnikach wyznaczających ten proces może być niezwykle przydatna do wspierania dziecka w procesie adaptacji, jak też udzielania pomocy rodzicom w tym trudnym dla nich okresie.

Doświadczenia dziecka wyniesione z pierwszego kontaktu z placówką edukacyjną mają istotne znaczenie w przystosowaniu się dziecka do nowego środowiska. Mają wpływ na funkcjonowanie emocjonalno - społeczne, na możliwości ujawniania w środowisku swoich uzdolnień, zainteresowań, potrzeb, otwartości wobec otoczenia.

Przedszkole jako placówka edukacyjna musi w sposób profesjonalny zorganizować proces wprowadzania dziecka w instytucjonalne warunki życia. Nie wystarczą krótkotrwałe spontaniczne działania, które niewątpliwie łagodzą skutki nieprzystosowania. Próba rozwiązania tego problemu musi obejmować przygotowanie rodziny przyszłego wychowanka do zmiany, a dopiero później oddziaływanie na dziecko.

Pierwsze dni września, trudności i ograniczenia jakie, powoduje proces adaptacji, a zachowania osób dorosłych- rodziców i nauczycieli pośrednio wpływają na dziecko.

Dzień, w którym dziecko przychodzi po raz pierwszy do przedszkola to jedna z najważniejszych, a jednocześnie najtrudniejszych chwil w jego dotychczasowym życiu. Dziecko musi, bowiem rozstać się z rodzicami i poradzić sobie z różnymi problemami w nowym środowisku.

Dla wielu dzieci oznacza to pierwsze kontakty z dużą grupą. Jakość tych kontaktów jest znacząca dla rozwoju dziecka i późniejszego funkcjonowania w różnych środowiskach. Okres ten wiąże się ze zmianą dotychczasowego trybu życia, zaspokajania potrzeb i wykazania znacznej samodzielności w zakresie samoobsługi, jako istotnego warunku lepszej adaptacji w środowisku przedszkolnym.

Dziecko przychodzi do przedszkola z pewnym repertuarem zachowań, przyzwyczajień, upodobań, doświadczeń społecznych, które z jednej strony mogą ułatwić proces adaptacji, a z drugiej mogą go utrudnić.

Tego dnia obawiają się również rodzice, powierzając swoje dziecko pod opiekę osobom obcym. Niepokoją się, czy dziecko będzie umiało odnaleźć się w nowej sytuacji, czy znajdzie kolegę, czy będzie płakać, czy zjadać będzie posiłki, czy można zaufać nauczycielce i wiele jeszcze innych wątpliwości związanych z adaptacją nurtuje rodziców.

Wiele dzieci przychodzi z rodzin jednopokoleniowych nie ma rodzeństwa, a rodzicom brak doświadczeń w zakresie przygotowania do przedszkola.

Czasami młodzi rodzice zamiast okazania dziecku cierpliwości, skoncentrowania uwagi, dania mu czasu, oferują pośpiech. Pozostawienie go bez wsparcia może znerwicować dziecko i być przyczyną trudności w przystosowaniu się do nowych warunków.

Problem ten jest trudny dla większości dzieci do samodzielnego rozwiązania, a wielość zadań, które nakładają się na dziecko, z którymi musi sobie ono poradzić sprawia, że najczęściej mamy do czynienia z wieloaspektową reakcją stresową na nową sytuację.

Przejawia się ona różnymi objawami w różnych sferach zarówno na terenie domu jak i przedszkola. Obserwujemy między innymi: brak sygnalizowania o potrzebach fizjologicznych, zmienność nastrojów, impulsywność, płacz, szlochanie całymi godzinami, dniami, zamykanie się w sobie, nieposłuszeństwo, agresję wobec personelu, rówieśników,

rodziców, zły stosunek do przedmiotów, trudności w koncentracji uwagi, niechęć do kontaktu słownego itp.

Istnieje, więc potrzeba wsparcia dziecka w działaniu. Aby temu procesowi nadać właściwy kierunek musi zaistnieć ścisła współpraca między rodzicami, a personelem przedszkola. Dopiero ich wspólny wysiłek ułatwi dzieciom adaptację w nowych warunkach instytucjonalnych.

„Małe dziecko będzie przedszkolakiem” jest programem, który pomaga dziecku zaadaptować się w nowych warunkach instytucjonalnych, umożliwiając dzieciom lepszy start przedszkolny.

Program opiera się przede wszystkim na zasadach współpracy przedszkola z rodziną przysłanego wychowanka, nawiązanej kilka miesięcy przed rozpoczęciem jego edukacji.

1. Założenia programu.

Program adaptacyjny oparty na wiedzy o rozwoju dziecka określa system wzajemnych oddziaływań pedagogicznych oraz organizacyjnych przedszkola rodziny w celu stworzenia dzieciom lepszego startu przedszkolnego. Adaptacja to proces uzyskiwania równowagi między potrzebami dziecka a otoczeniem. Założeniem programu jest wspomaganie i ukierunkowanie rozwoju dziecka zgodnie z jego wrodzonym potencjałem i możliwościami rozwojowym.

2. Cele

Cel główny:

- Adaptacja dzieci do przedszkola.

Cele szczegółowe:

Cele ukierunkowane na dziecko wyznaczają następujące zadania polegające na:

- umożliwieniu dzieciom możliwie szybko przystosować się do nowego środowiska;
- pomoc i pośredniczenie w nawiązywaniu kontaktów z pracownikami przedszkola;
- zaznajomienie dzieci z pomieszczeniami przedszkola oraz z sytuacjami z jakimi mogą się spotkać w nowym środowisku;
- kształtowanie pozytywnego wizerunku przedszkola;
- uświadamianie dzieciom, że pobyt w przedszkolu może być dla nich ciekawą i wesołą zabawą oraz formą radosnego działania.

Cele, które zostały sprecyzowane dla rodziców:

- zapoznanie z pracownikami, warunkami i bazą przedszkola;
- zaproszenie rodziców do uczestniczenia w różnych proponowanych przez przedszkole sytuacjach edukacyjnych, by obserwować zachowanie swojego dziecka, na tle rówieśników;
- zaznajomienie z oczekiwaniami przedszkola, by przezwyciężyć obawy związane z nową sytuacją;

- uświadomienie znaczenia samoobsługi jako warunku lepszej adaptacji w środowisku przedszkolnym;
- nawiązanie aktywnej współpracy.

Cele sformułowane dla nauczyciela:

- podniesienie jakości działań podejmowanych na rzecz adaptacji dzieci przez osoby sprawujące nad nimi opiekę;
- pomoc dzieciom w kształtowaniu zachowań i postaw społecznych;
- wzmocnienie u dzieci wiary we własne możliwości;
- opanowanie nowych metod pracy z dziećmi;
- poznanie środowiska domowego i oczekiwań rodziców w stosunku do przedszkola.

3. Metody stosowane w procesie adaptacji:

- **Metoda organizacji środowiska**, polega na właściwej organizacji życia codziennego dzieci i środowiska. Organizując środowisko przedszkolne należy zwrócić uwagę na estetykę i funkcjonalność otoczenia to między innymi dbałość i troska o stan techniczny, warunki sanitarnohigieniczne, prawidłowe oświetlenie, zielen, wyposażenie sal w nowoczesne pomoce dydaktyczne rozwijające zainteresowania dzieci. Ogromne znaczenie ma właściwa organizacja życia codziennego poprzez różnorodność stwarzanych sytuacji edukacyjnych (zajęcia, zabawy, gry ruchowe, techniki relaksacyjne itp.);
- **Metoda przekazu wiedzy**, dotyczy sposobów informowania, wyjaśniania i instruktażu, w której nauczyciel oddziałuje na świadomość wychowanka. Odgrywa istotne znaczenie w procesie adaptacji zwłaszcza w poznawaniu nowych sytuacji, w których brak dzieciom odpowiednich doświadczeń, np. włączenie się w rytm życia przedszkola, korzystanie w grupie ze wspólnych pomieszczeń, zabawek.
- **Metoda rozbudzania zachowań sprzyjających adaptacji**, polega na stawianiu pewnych wymagań dzieciom i ich rodzicom w zakresie zachowań ułatwiających adaptację (mycie się, załatwianie potrzeb fizjologicznych, samodzielne jedzenie), oraz inspirowanie dziecka do podejmowania samodzielnych prób w zakresie czynności samoobsługowych, które są warunkiem właściwego przebiegu procesu adaptacji.
- **Metoda utrwalania pożądanego zachowań i przyzwyczajęń sprzyjających adaptacji**, polega na powtarzaniu pewnych czynności oraz zachowań w określonych sytuacjach edukacyjnych w wykorzystywaniu różnorodnych spontanicznie podejmowanych przez dzieci sytuacji edukacyjnych.
- **Metody aktywizujące**, tworzą specyficzne sytuacje i okazje edukacyjne w trakcie organizowanych dzieciom zabaw, wykorzystując w naturalny sposób twórczą ekspresję dziecka np. drama, metoda dobrego startu, techniki twórczego myślenia, techniki relaksacyjne, pedagogika zabawy, treningi twórczego myślenia. Można tu także włączyć zabawy np. „Narysuj, namaluj, pokaż”

Kreatywna postawa nauczyciela pozwala na przekazywanie dziecku niezbędnych wiadomości i wdrażanie pewnych pozytywnych zachowań i przyzwyczajęń ułatwiających adaptację.

TOK DZIAŁANIA		
Zadania	Formy realizacji	Termin, czas zajęć
1. Zapisy dzieci do przedszkola.	<ul style="list-style-type: none"> • Prezentacja pomieszczeń przedszkolnych, • Rozmowy z dyrektorem, nauczycielem, • Dni otwarte, • Wręczenie rodzicom folderu reklamowego. 	marzec
2. Nawiązanie kontaktu z rodzicami dzieci przyjętych do przedszkola.	<ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie z ramowym rozkładem dnia oraz statutem przedszkola, • Przybliżenie rodzicom obrazu rozwojowego dziecka 3 letniego uwzględnieniem problemów adaptacyjnych, • Spisanie umów regulujących korzystanie z przedszkola. 	maj
3. Drugie spotkanie z rodzicami przyszłych przedszkolaków.	<ul style="list-style-type: none"> • Zorganizowanie warsztatu szkoleniowego dla rodziców „Moje dziecko idzie do przedszkola- sposoby przygotowania dziecka do nowej sytuacji”, • Poznanie wzajemnych oczekiwań, • Ustalenie harmonogramu spotkań sierpniowych. 	czerwiec
Wizyty dzieci z rodzicami w przedszkolu.	<p>Pierwszy dzień</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie dzieci z nauczycielami i pracownikami obsługi zatrudnionymi w grupie najmłodszej, • Poznanie pomieszczeń przedszkolnych, • Udział dziecka i rodziców we wspólnej zabawie, • Rozmowy z dziećmi rodzicami • Poznanie imion dzieci 	Sierpień Ok. 1.5 godz.
	<p>Drugi dzień</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powitanie dzieci i rodziców w szatni • Przydział znaczków rozpoznawczych, • Zmiana bucików, • Wspólne zabawy w sali i ogrodzie przedszkolnym, • Dalsze poznawanie imion dzieci, • Wyjście do łazienki (mycie rąk – pokaz rodziców jak to się robi) 	Sierpień, Ok.1.5 godz.

	<p>Trzeci dzień</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powitanie dzieci szatni, zmiana obuwia, • Próby samodzielnego odnalezienia swojego znaczka, • Wspólne zabawy w Sali, zabawy przy muzyce i piosence (powolne wycofywanie się rodziców), • Samodzielne mycie rąk, próba odszukania własnego ręcznika, • Wyjście do ogrodu przedszkolnego 	Sierpień, Ok. 2 godz.
	<p>Czwarty dzień</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zabawy z nauczycielką w miarę możliwości bez udziału rodziców, • Zabawy w kąciakach zainteresowań, • Zapoznanie dzieci ze sposobem odpoczynku po obiedzie (leżaki), • Zabawy oswajające z leżakami, • Obdarowanie dzieci małymi upominkami, • Pytania do rodziców- co ich zaskoczyło, zainteresowało, z czym ich dzieci miały problemy, w czym pomogła realizacja programu adaptacyjnego- ankieta dla rodziców. 	Sierpień, 2 godziny
Pierwsze dni w przedszkolu.	<ul style="list-style-type: none"> • Przyjmowanie dzieci do przedszkola, • Przyniesienie „Przytulanki”, którą dziecko lubi najbardziej, • Przebywanie dzieci wraz z rodzicami na sali w pierwszych dniach pobytu, • Umożliwienie rodzzeństwu przebywania na jednej sali niezależnie od wieku (pierwsze dni pobytu). 	wrzesień

4. Program wstępnej adaptacji dziecka obejmuje:

- Zadania przedszkola i dziecka w okresie adaptacji,
- Scenariusze zajęć metodycznych ,
- Kwestionariusz ankiety ewaluacyjnej.

Realizacja programu wymaga pewnych uwarunkowań, a mianowicie:

- bardzo dobrego diagnozowania dziecka i doskonalenia wiedzy o nim samym;
- otwartej, życzliwej i pełnej akceptacji i zrozumienia postawy nauczyciela, z którym wychowanek jest najsilniej związany w nowym środowisku;
- współtworzenia edukacji przedszkolnej z rodzicami.

Rezultaty działań, efekty zależą od atrakcyjności propozycji przedszkola, oraz zaangażowania rodziców w pomoc własnemu dziecku.